

Døpur mynd av mannarættindum

— Men tað hjálpir kortini at stríðast, sigur Amnesty International í årsfrágreiðing síni

Mikudagin 5. oktober greiddi Amnesty International frá, at meðan øll londini í S.T. formliga stuðla heimsyvirlysingini um mannarættindini, so halda fleiri, at hugsjónir tess eru samfelagsskollveltandi, og at tað eru tey pindu og fongslaðu, ið verja hesar.

Við skjónum sannar Amnesty International tað, ið tey rópa »tann dapra ella ljóta myndin« av ti, ið stjórnir gera móti borgarum sínum 40 ár eftir, at heimsyvirlysingin varð kunngjørd.

Fólk verða beind burtur

Í frágreiðingini stendur, at minst helvtini av heimsins londum verða fólk beind burtur fyri at siga sínar hugsanir og ofta eftir falskari rættargongd.

Fólk verða pind

Í fleiri enn triðingi av londunum vóru menn, kvinnur og sjálvt børn pind av tænastrumnum hjá stjórnini.

Fólk verða tikin av døgum

Í fleiri londum fylgja stjórnir egnum málum við

at handtaka og drepa egnu borgarar og í meira enn 120 londum stendur ið lóggávuni rætturin til at avrætta tey, ið eru dømd fyri ávarar atgerðir og í fleiri enn triðinginum av hesum londum verða á hvørjum ári slíkar avrættingar framdar, ið longu eru avgjördar frammanundan.

Hóast hesa sannroynd, so ger Amnesty International alt fyri at standa imóti tí kulda, ið stendur um heimsyvirlysingina og visir á framburðin innan altjóða mannarættindalógir, síðan heimsyvirlysingin varð kunngjørd í 1948.

Greitt verður frá, at tað finst ein mannarættindarersla, har fleiri enn túsund felagsskapir eru við og gera alt fyri at tað, ið fer fram, verður almanna-kunngjørt.

Sagt verður, at bara eitt deydófall vil elva til vreiði og mótmæli um allan heim.

Í 1987 kom fram fyri almenningin, at ein studentur í Suður Korea, Park Chong-chol, varð pindur og doyði. Hetta hevði við sær, at lögreglumen vórðu handtiknir og ráðharrar vórðu koyrdir. —

So er ikki altíð, men tað hendir.

Ársfrágreiðingin fyri 1987 er 278 síður og greiðir frá støðuni í 135 londum, hægsta talið nakrantíð.

Hon sigur frá royndum felagsskapsins at steðga at fólk verða sett fyrst vegna sínar hugsjónir og uppruna, og hvussu felagsskapurin stríðist móti órættvisum politiskum rættargongdum, pining og deyðarevsing.

Nøkur tøl úr frágreiðingini:

Frágreiðingin visir, at í 1987 vóru »samvitskufangar« í minsta lagi 80 londum og sigur eisini frá pinin og illa viðfarnum fangum í 90 londum.

Lond í Afrika, ið í 1987 høvdu

»samvitskufangar«:

— Tchad, Etiopia, Suður Afrika og Kenya.

Í Norður-, Suður og Miðamerika:

— Bolivia, Kuba, Nikaragua og Peru.

Í Asia:

— Kina, Singapor, Suður Korea og Thailand.

Í Europa:

— Tjekkosllovakia, Grikkaland, Turkaland og

Sovjetsamveldið.

Í Miðeystri og Norður Afrika:

— Iran, Irak, Israel og tey hersettu økini, Marokko og Vestur Sahara.

Tey londini, har sagt var frá pining og ringari viðferð vóru:

— Burundi, Kenya, Somalia og Zaire; Brasilia, Chile, Haiti og Honduras; Burma, Kina, India og Sri Lanka; Póland, Spania, Turkaland og Jugoslavia; Algier, Egyptaland, Libanon og Sýrialand.

Fólk í túsundatali vóru offur fyri brot á mannarættindi, framd av loyndarbolukum, ið hava samband við stjórnardeildir, tær sonevndu »deyðspatrujurnar« — serstakliga virknar í Latin Amerika. Hesar patrujurnar hava ábyrgdina av drápum, at fólk eru horvin ella pind í Brasilia, Colombia, El Salvador, Guatemala og Chile.

Tíðindi vóru um avrættingar uttan rættarsak í hundradtali, ið stjórnardeildir stóðu fyri í Irak og Sudan.

Onnur lond, ið eisini eru ákærð fyri slíkar framferðir, eru: Filippinurnar, Namibia og Peru.

Deyðadømd:

Í 1987 vórðu meira enn 760 fangar í 39 londum tiknir av døgum og í 62 londum vórðu uml. 1200 deyðadømd.

— Sagt verður, at hesi tøl eru lágmarkstøl, røttu tøluni eru uttan iva væl hægri.

Í Kina vórðu í minsta lagi 132 tikin av døgum, í Suður Afrika 164 og í Iran.

Hóast hesa døpru mynd av heiminum, leggur Amnesty International dent á, at tað hóast alt hjálpir at stríðast fyri manna-

rættindunum, tey eru líka »aktuel« og neyðug nú sum fyri 40 árum síðani.

Ársfrágreiðingin kostar 30 kr. og fæst hjá A.I. Føroya Deild.

Tøkkina eiga tey, sum bóru samfelagið

Alt meðan teir politisku flokkarnir — hvør í sínum lagi — kappast um at rósa sær sjálvum av teirri ómetaligu framgongd, okkara samfelag hevur verið fyri, situr veljarin og roynir at gera sínar metingar um, hvør av hesum (í flestu fornum) monnum nú man eiga æruna, — hvørjum ein kann lita eina so stóra ábyrgd til — sum at skipa fyri hesum góða samfelag, sum okkara jú er vorðið.

Orðafloymurin er mangan so øgiligur, at veljarin so smátt er farin at undrast yvir, at hesir menn ár undan árið, val undan valið tíma at bliva við. — Men, hugsar veljarin, tað man vera tí teir eru teir einastu eftir, sum enn ikki hava vurnast, at æran veruliga ikki er teirra. Æruna eiga tey sum bóru hettar samfelag — tey sum nú eru gomul.

Men hvør er takkalønin fyri alt hetta? Tað skal

ikkí vera nøkur løn fyri eitt langt livsverk, men ein sjálfvígja, at tey gomlu hava góð og trygg kor.

Tí er tað hugstoytt, eftir alt hettar sjálvrósið, at hoyra somu menn tosa um tey gomlu sum vóru tey ein samfelagsligur trupulleiki.

Men hvør er so trupulleikin? Í hesum vælferðarsamfelag, sum tey gomlu hava skapað, átti tann figgarligi spurningurin

ikkí at verið avgerðandi. Men hvør er so forðingin? Hvi sita tey gomlu og stúra fyri at gerast óhjálpin? Tey kenna seg ótrygg við tær ábøtur og tey tiltøk, sum verða sett í verk — vita ikki rættuliga, um hesi nøgta teirra torv. Verða tey nakrantíð spurð til ráðs um hesi viður-

skifti?

Øll eru vit ymisk, og tað má tí verða eitt ófrávikligt krav, at eisini tey gomlu verða vird sum sjálvstøðug menniskju — og ikki sum ein »bólkur«. Hetta er í tráð við stevnu javnaðarflokksins.

Gisleyg Dahl Bonde

Føroya Björ

Tórshavn	tlf. 1 34 34
Leirvík	tlf. 4 30 38
Klækksvík	tlf. 5 54 54
Skálavík	tlf. 6 12 31
Tvøroyri	tlf. 7 10 25

SÍÐAN 1888

Eyðkvæmislinjan
hefur nú telefon
18820

Eyðkvæmislinjan

svarar alt samdøgrið á tlf. 18820.

Týsdagar kl. 16.00 — 18.00 fæst persónlig ráðgeving og serligir spurningar verða svaraðir.